

Patrycja Figiel

Uniwersytet Ekonomiczny we Wrocławiu
Wydział Ekonomii i Finansów
Katedra Gospodarki Regionalnej
patrycja.figiel@ue.wroc.pl

RYNEK GOSPODARSTW AGROTURYSTYCZNYCH W WOJEWÓDZTWIE OPOLSKIM W LATACH 2010-2018

Streszczenie: Zasadnicze rozważania artykułu koncentrują się na przedstawieniu zmian, jakie dokonały się na rynku gospodarstw agroturystycznych w latach 2010-2018 na terenie województwa opolskiego. Zaprezentowane rozważania oraz wyniki badań opierają się na krytycznej analizie literatury związanej z tematem agroturystyki, a także analizie porównawczej dostępnych danych, w tym danych statystycznych z zakresu tej problematyki. Po przybliżeniu istoty agroturystyki oraz uwarunkowań, które sprzyjają jej rozwojowi, przedstawiono także treści związane z zarządzaniem gospodarstwami agroturystycznymi, aby efektywniej i skuteczniej wykorzystać posiadany potencjał. Artykuł ukazuje także wyzwania, z jakimi musi się mierzyć sektor agroturystyki na terenie województwa opolskiego.

Słowa kluczowe: turystyka, agroturystyka, województwo opolskie.

JEL Classification: Z3.

Wprowadzenie

Niniejszy artykuł to synteza przemian, jakie dokonały się na rynku gospodarstw agroturystycznych na obszarze województwa opolskiego. Głównym jego celem jest próba odpowiedzi na pytanie, jak kształtował się rynek gospodarstw agroturystycznych na terenie województwa opolskiego w latach 2010-2018. Artykuł ukazuje także wyzwania, z jakimi musi się mierzyć agroturystyka w województwie opolskim, aby była konkurencyjna na rynku usług turystycznych. Wykorzystana w opracowaniu metoda badawcza obejmuje analizę literatury tematu, a także analizę danych statystycznych.

Dla terenów wiejskich agroturystyka jest istotnym czynnikiem, który wpływa na rozwój i ogranicza bezrobocie. Zaś dla samych mieszkańców wsi jest dodatkowym źródłem dochodu [Plichta, Szydłowska, 2007, s. 478-479]. Województwo opolskie boryka się z negatywnymi skutkami migracji zarobkowych. Z województwa opolskiego do innych województw w latach 2008-2015 wyjechało bowiem łącznie 26 317 osób (średnia roczna 3290 osób). Zaś do innych krajów wyjechało łącznie 17 459 mieszkańców Opolszczyzny (średnia roczna to 2494 osób) [Urząd Marszałkowski Województwa Opolskiego, 2017, s. 21]. Stały odpływ ludności oddziałuje negatywnie na potencjał rozwojowy regionu, dlatego tak istotne jest poszukiwanie alternatywnych źródeł dochodów, które pozwolą na zatrzymanie mieszkańców województwa.

1. Istota agroturystyki oraz uwarunkowania jej rozwoju

W ciągu ostatnich lat w literaturze coraz częściej pojawia się pojęcie „agroturystyka”. W jego skład wchodzi członki: *agro* oraz *turystyka*, które wywodzą się z języka greckiego i oznaczają kolejno rolę oraz aktywną formę spędzania czasu poza miejscem zamieszkania. Termin „agroturystyka” został wprowadzony przez właścicieli gospodarstw rolnych, którzy świadczyli szeroko pojęte usługi z zakresu turystyki. Dla turystów agroturystyka jest nakierowana na zdobycie wiedzy z zakresu produkcji rolniczej bądź też wypoczynek w otoczeniu rolniczym. Dla dostarczających usługi agroturystyczne agroturystyka jest połączeniem wszelkich form hotelarstwa, rekreacji, gastronomii, wypoczynku oraz sportu [Sznajder, Przezbórska, 2006, s. 15].

W literaturze przedmiotu i w życiu codziennym agroturystyka jest często utożsamiana z turystyką wiejską. Trzeba jednak podkreślić, że nie są to synonimy. Agroturystyka różni się od turystyki wiejskiej tym, że przebywanie turystów w gospodarstwach agroturystycznych jest połączone z uczestnictwem w życiu społeczności wiejskiej czy produkcji żywności. Dzięki temu turysta ma sposobność poznania tradycyjnych metod produkcji rolniczej, odpoczynku w ciszy i pięknych okolicznościach przyrody, a także kontaktu ze zwierzętami [Cymańska-Garbowska, Steblik-Włazłak, 2015, s. 100]. Agroturystyka jest formą turystyki wiejskiej nierozzerwalnie związaną z rolnictwem, z działającym gospodarstwem rolniczym [Gaworecki, 2007, s. 81].

Agroturystyka wyrosła na przekonaniu, iż gospodarstwa rolne są głównym dostawcą usług turystycznych. Dzięki dysponowaniu wolną przestrzenią, zasobom pracy czy znacznie tańszymi cenami prowadzenie gospodarstwa agrotu-

rystycznego powala na uzyskanie dodatkowego źródła dochodu [Sznajder, Przezbórska, 2006, s. 16].

W ujęciu normatywnym agroturystyka w Polsce jest regulowana przede wszystkim przez: Ustawę o imprezach turystycznych i powiązanych usługach turystycznych [Ustawa z dnia 24 listopada 2017 r.], Ustawę o podatku dochodowym od osób fizycznych [Ustawa z dnia 26 lipca 1991 r.], a także Ustawę Prawo przedsiębiorców [Ustawa z dnia 6 marca 2018 r.], gdzie znajdują się regulacje dla osób prowadzących własną działalność gospodarczą. Na szczególną uwagę zasługuje tutaj art. 6, który mówi o tym, że „wynajmowanie przez rolników pokoi, sprzedaż posiłków domowych i świadczenie w gospodarstwach rolnych innych usług związanych z pobytem turystów nie jest regulowane przez tę ustawę”, zatem rolnik nie ma obowiązku rejestracji przedsiębiorstwa.

Po dokonaniu przeglądu literatury tematu można zauważyć, iż poza ujęciem normatywnym agroturystyki spotka się wielorakie podejścia badaczy. J. Sikora twierdzi, że agroturystyka to rodzaj turystyki, który jest związany z „pobytem w gospodarstwie wiejskim, dotyczy różnych form spędzania czasu wolnego, usług turystycznych świadczonych w obrębie gospodarstwa rolnego” [Sikora, 1999, s. 69]. S. Medlik postrzega agroturystykę jako formę turystyki wiejskiej, która jest powiązana z gospodarstwem wiejskim. Jest organizowana w różny sposób, jednak zawsze obejmuje zakwaterowanie oraz inne usługi turystyczne [Medlik, 1995, s. 110]. J. Wojciechowska zauważa, że agroturystyka jest powiązana ze współpracą z lokalną społecznością i jest nastawiona na turystów poszukujących ciszy, a także zainteresowanych obyczajami, jakie panują na wsi [Wojciechowska, 2009, s. 22]. I. Kurtyka jest zdania, że agroturystyka jest ofertą wejścia na rynek turystyczny nie tylko gospodarstw rolnych, ale i tych, które są na terenach atrakcyjnych turystycznie, oferujących produkty wprost od rolnika [Kurtyka, 2010, s. 112]. Z kolei J. Majewski uważa, że agroturystykę charakteryzuje specyficzna domowa atmosfera, spożywanie posiłków wspólne z gospodarzami, wspólna praca bądź jej obserwacja, a także kontakt z przyrodą oraz wszelkie formy rekreacji [Majewski, 1994, s. 12].

Agroturystyka to nie tylko możliwość przebywania w gospodarstwie rolnym, zróżnicowane formy zakwaterowania czy ekologiczne jedzenie. Dziś ogromna rzesza nabywców oczekuje przedstawienia ciekawych form spędzenia wolnego czasu. Takich, które pozwolą na regenerację zarówno psychiczną, jak i fizyczną, a także na zdobycie nowych umiejętności i wiedzy. Wymaga to od osób prowadzących gospodarstwo agroturystyczne praktycznego wykorzystania posiadanej wiedzy na temat czynników, które decydują o atrakcyjności danego

regionu. Dodatkowo należy również wykorzystać techniki zarządzania, aby stworzyć kompleksową ofertę agroturystyczną, która sprosta oczekiwaniom turystów [Plichta, Szydłowska, 2007, s. 477-478].

Zarządzanie w odniesieniu do turystyki będzie obejmować zestaw działań, które są nakierowane na zasoby danej struktury i wykorzystanie ich w taki sposób, aby osiągnąć cele, jakie stawia sobie dana organizacja. Będzie ono zatem obejmować: planowanie, organizację, podejmowanie decyzji, motywowanie, a także kontrolę [Michałowski, Ziółkowski, 2002, s. 19]. Na gruncie turystyki występują generalnie dwa rodzaje zarządzania: zarządzanie strategiczne i marketingowe. Pierwszy rodzaj zarządzania opiera się na definiowaniu oraz wdrażaniu efektywnych strategii, które mają wpływ na zwiększenie zgodności danej struktury i jej otoczenia oraz realizację wytyczonych celów strategicznych. Drugi rodzaj zarządzania jest związany z wprowadzeniem do zarządzania marketingu. O skuteczności tego rodzaju zarządzania decyduje jakość struktury i bazy, motywacja, sytuacja w otoczeniu, a także technika pracy i kapitał, jakim dysponuje zarządzający [Michałowski, 2008, s. 28-30]. W przypadku gospodarstwa agroturystycznego najlepiej sprawdzi się zarządzanie marketingowe, które będzie czerpać z podstawowych założeń marketingu. Marketing jest definiowany przez P. Kotlera jako „proces społeczny i zarządczy, dzięki któremu jednostki i grupy uzyskują to, czego pragną, poprzez kreowanie oraz wzajemną wymianę produktów i wartości z innymi jednostkami i grupami” [Kotler, 1994, s. 7]. Zatem działania marketingowe w przypadku gospodarstwa agroturystycznego będą odpowiadały na następujące pytania: jakie potrzeby chcemy zaspokoić? w jaki sposób chcemy to zrobić? do jakiego turysty chcemy dotrzeć oraz w jakiej cenie będziemy oferować nasze usługi? Dodatkowo niezbędne jest określenie skutecznego kanału komunikacji z potencjalnymi klientami. Dzięki skutecznemu zarządzaniu marketingowemu w gospodarstwie agroturystycznym powstają właściwe warunki do stworzenia rozpoznawalnego produktu turystycznego, który obejmuje wszystkie dobra i usługi, które są nabywane i tworzone poza miejscem zamieszkania turysty [Gołębski, 1998, s. 123].

W ciągu ostatnich lat można dostrzec zmiany, które bezpośrednio wpływają na rozwój agroturystyki. Wśród nich najważniejsze to [Majewski, Lane, 2003, s. 8-9]:

- wzrost atrakcyjności wsi;
- poprawa transportu, a także komunikacji;
- napływ nowych mieszkańców na obszary wiejskie;
- wzrost popularności rolnictwa ekologicznego;

- ewolucja polityki państwa w kierunku preferowania postaw aktywnych, gdzie większe fundusze są przeznaczone na rozwój, a także modernizację;
- efektywna promocja obszarów wiejskich; dziś obszary wiejskie same podejmują działania promocyjne;
- aktywna postawa mieszkańców wsi;
- wzrost popularności swobodnego podróżowania, dzięki któremu można odkryć wyjątkowe miejsca;
- podejmowanie przez kobiety na terenach wiejskich nowych ról, zarówno w życiu politycznym, jak i gospodarczym;
- wzrost innowacyjności rolników prowadzących gospodarstwa agroturystyczne;
- coraz większe grono osób szukających sposobności spędzenia czasu wolnego poza popularnymi ośrodkami turystycznymi;
- walory krajobrazowe, przyrodnicze oraz kulturowe terenów wiejskich;
- wzrost zainteresowania wypoczynkiem oferowanym przez gospodarstwa agroturystyczne.

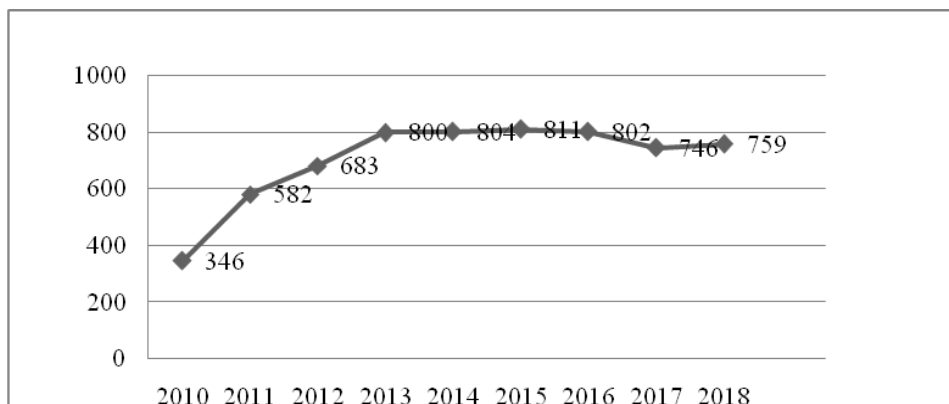
Podsumowując, można stwierdzić, że rozwój agroturystyki jest istotny dla obszarów wiejskich, wpływa bowiem na rozwój gospodarstw rolnych, które świadczą usługi turystyczne, a także lokalną infrastrukturę, aktywizuje również lokalny rynek pracy. W sąsiedztwie gospodarstw agroturystycznych powstają punkty usługowe, sklepy czy miejsca, gdzie można się posilić. Osoby młode, które dopiero wchodzi na rynek pracy, znajdują zatrudnienie na miejscu i nie muszą migrować do miast. Dzięki rozwojowi agroturystyki także rolnictwo włącza się do obsługi turystów, zyskując większy rynek zbytu na produkowane wyroby. Osoby utrzymujące się z rolnictwa zyskują większą motywację do inwestycji dzięki zwiększonym dochodom. Za sprawą agroturystyki rozwija się cała społeczność, zwiększają się wpływy do lokalnych budżetów. Społeczności wiejskie zyskują większą ilość środków, które mogą zostać zainwestowane w infrastrukturę, ochronę lokalnego dziedzictwa czy ochronę środowiska [Sawicki, Mazurek-Kusiak, 2008, s. 241]. Dzięki agroturystyce wieś dostarcza nie tylko produktów rolnych, ale także może się rozwijać, tworzyć nowe miejsca pracy. Jest alternatywą dla tych osób, które chcą pracować na wsi, ale nie chcą być rolnikami [Dębniwska, Tkaczuk, 1997, s. 13].

Rozwój agroturystyki jest także przejawem wdrożenia Wspólnej Polityki Rolnej realizowanej przez Unię Europejską oraz rząd. Dziś można zauważyć rozkwit terenów wiejskich właśnie za sprawą turystyki [Sawicki, Mazurek-Kusiak, 2010, s. 14].

Uczestnictwo prowadzących gospodarstwa agroturystyczne w stowarzyszeniach agroturystycznych wpływa na rozwój agroturystyki. Są to organizacje lokalne bądź regionalne, które skupiają osoby świadczące usługi turystyczne w swoich gospodarstwach. Ich głównym zadaniem jest reprezentacja interesów swoich członków, prowadzą również szkolenia oraz doradzają w podejmowaniu skuteczniejszych działań promocyjnych. Współpraca w ramach stowarzyszeń pozwala na połączenie wysiłków celem podniesienia atrakcyjności produktu agroturystycznego [Balińska, Sieczko, Zawadka, 2014, s. 171-172]. Pierwszym stowarzyszeniem, które rozpoczęło działalność w 1991 roku, była Suwalska Izba Rolniczo-Turystyczna, która jako pierwsza rozpoczęła organizację ogólnopolskich sympozjów agroturystycznych pozwalających na wymianę poglądów teoretyków i praktyków [Wojciechowska, 2018, s. 119].

2. Agroturystyka w Polsce w latach 2010-2018

Jak można zauważyć po analizie danych umieszczonych na rys. 1, liczba kwater agroturystycznych w Polsce w latach 2010-2018 systematycznie rosła. W wartościach bezwzględnych następuje wyraźny wzrost z 346 w 2010 roku do 759 w 2018 roku, czyli o niespełna 120%. Dane te wyraźnie pokazują znaczącą dynamikę wzrostu liczby kwater agroturystycznych na terenie naszego kraju. Po kryzysie ekonomicznym, który był związany z występowaniem licznych barier kredytowych, od 2010 roku nastąpiła powolna odbudowa bazy agroturystycznej. Na wykresie można także zaobserwować stopniowy wzrost liczby kwater agroturystycznych od 2010 do 2013 roku. Porównując dane z 2010 roku do danych z 2013 roku, widać znaczący wzrost liczby kwater agroturystycznych o przeszło 130%. Od 2013 roku widać stagnację trwającą do 2017 roku, kiedy to nastąpił spadek liczby kwater agroturystycznych, których liczba wynosiła 746. W badanym okresie można zaobserwować wzrost liczby kwater agroturystycznych, który był najbardziej spektakularny w latach 2010-2013.

Rys. 1. Liczba kwater agroturystycznych w Polsce w latach 2010-2018

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych [www 4].

Tabela 1 przedstawia dynamikę wzrostu liczby kwater agroturystycznych w latach: 2010, 2013, 2015 oraz 2018 w podziale na województwa. Jak widać, w latach 2010-2018 liczba kwater agroturystycznych w Polsce wzrosła o niecałe 120%, w wartościach bezwzględnych jest to wzrost z 346 kwater w 2010 roku do 759 w 2018 roku. Struktura rozmieszczenia kwater w 2018 roku pokazuje, że najwięcej było ich w województwach: małopolskim, pomorskim oraz warmińsko-mazurskim, zaś najmniej w województwach: opolskim oraz łódzkim. Taki stan nie dziwi, gdyż polskie góry (województwo małopolskie), wybrzeże (województwo pomorskie) czy urokliwe jeziora (województwo warmińsko-mazurskie) zawsze były bardzo popularne wśród turystów. Zaś tereny Polski środkowej (województwo łódzkie) czy południowo-zachodniej (województwo opolskie) pomimo swych niezaprzeczalnych walorów krajobrazowych nie są tak popularne. Dodatkowo na terenie województw, gdzie występuje duża liczba kwater, dominują małe gospodarstwa rolne, dla których agroturystyka jest ważnym źródłem dochodu. Także na terenie województw z największą liczbą kwater agroturystycznych w 2018 roku można zaobserwować znaczącą dynamikę ich wzrostu. W latach 2010-2018 w województwie małopolskim liczba kwater wzrosła o przeszło 300%, w wartościach bezwzględnych jest to wzrost z 20 kwater w 2010 do 83 w 2018 roku. Podobnie w przypadku województwa warmińsko-mazurskiego w latach 2010-2018 liczba kwater wzrosła o przeszło 100%, w wartościach bezwzględnych jest to wzrost z 36 kwater w 2010 do 75 w 2018 roku. Największy odsetek wzrostu liczby kwater zanotowało województwo zachodniopomorskie o przeszło 550% – z 6 kwater w 2010 roku do 39 w 2018 roku; województwo to dysponuje bezdyskusyjnymi walorami przyrodniczymi, a także atrakcyjnym położeniem.

Tabela 1. Dynamika liczebności kwater agroturystycznych według województw

Województwo	2010	2013	2015	2018
Dolnośląskie	38	70	67	75
Kujawsko-pomorskie	13	19	23	26
Lubelskie	7	27	30	35
Lubuskie	9	25	23	26
Łódzkie	6	21	24	21
Małopolskie	20	90	96	83
Mazowieckie	24	45	41	42
Opolskie	5	13	16	13
Podkarpackie	26	73	67	63
Podlaskie	31	62	61	48
Pomorskie	48	94	88	74
Śląskie	21	44	43	44
Świętokrzyskie	22	30	40	29
Warmińsko-mazurskie	36	78	88	75
Wielkopolskie	34	72	69	66
Zachodniopomorskie	6	37	35	39
Polska	346	800	811	759

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych [www 4].

W badanym okresie największą liczbą kwater agroturystycznych dysponowało województwo małopolskie. Jest to bez wątpienia jedno z najbardziej turystycznych regionów w Polsce, które przyciąga nie tylko turystów z kraju, ale także z zagranicy. Małopolska to królewski Kraków, kopalnie soli w Wieliczce i Bochni, liczne uzdrowiska z leczniczymi wodami, Tatry z zimową stolicą Polski – Zakopanem czy miejsce pamięci i zadumy Auschwitz-Birkenau w Oświęcimiu. Dużą liczbę kwater agroturystycznych można znaleźć w województwach warmińsko-mazurskim oraz dolnośląskim. Pierwsze z województw bywa nazywane Krainą Tysiąca Jezior, z największym skarbem w postaci jezior Śniardwy, Mamry oraz Jeziorak. Wielu turystów wybiera ten region z uwagi na możliwość uprawiania sportów wodnych, żeglugi czy też wędkowania. Województwo należy do jednego z najczystszych w całym kraju i zostało objęte niemal w całości programem Zielnych Płuc Polski. System połączonych ze sobą zbiorników wodnych tworzy największą sieć szlaków wodnych w Polsce, które pozwalają na żeglugę śródlądową [Urząd Marszałkowski Województwa Warmińsko-Mazurskiego, 2016, s. 7-10]. Kolejnym województwem z dużą liczbą kwater agroturystycznych jest województwo dolnośląskie. Jego stolicą jest Wrocław – jedno z najpiękniejszych polskich miast. Dolny Śląsk to także zagłębienie zamków, pałaców oraz dworów, które można zwiedzać, podążając szlakiem Doliny Pałaców i Ogrodów Kotliny Jeleniogórskiej. Na terenie województwa leży Karkonoski Park Narodowy z najwyższym szczytem Karkonoszy, czyli Śnieżką. Osoby chcące poprawić swój stan zdrowia mogą skorzystać z oferty licznych uzdrowisk. Przy

porównaniu liczby kwater agroturystycznych województwa dolnośląskiego z liczbą kwater agroturystycznych na terenie województwa opolskiego widać wyraźną różnicę. Jest to efektem przede wszystkim tego, że region opolski jest mało konkurencyjny pod względem turystycznym. Działania promocyjne regionu są niespójne, brakuje w nich właściwego marketingowego przygotowania instytucji turystycznych. Województwo dysponuje dogodnym położeniem, odpowiednią siecią dróg i autostrad, ale brak mu lotniska międzynarodowego. Pomimo iż posiada wiele dobrze znanych produktów turystycznych, brakuje unikalnych produktów agroturystycznych, które przyciągnęłyby rzeszę turystów. Dodatkowo brakuje strategii, która byłaby ukierunkowana na rozwój turystyki w całym regionie. Działania podejmowane przez Opolską Regionalną Organizację Turystyczną, czyli zwiększanie świadomości, promocja atrakcji regionu, muszą zostać zintensyfikowane, aby móc zrealizować jeden z celów Strategii Rozwoju Województwa Opolskiego do 2020, czyli stworzenie nowoczesnych usług oraz atrakcyjnej oferty turystyczno-kulturalnej [Urząd Marszałkowski Województwa Opolskiego, 2012, s. 110].

3. Rynek gospodarstw agroturystycznych w województwie opolskim w latach 2010-2018

Województwo opolskie obejmuje obszar o powierzchni 9412 km² i jest najmniejszym województwem w Polsce. Jest także województwem z najmniejszą liczbą mieszkańców – 948 808 osób [www 1] . Obecnie w jego skład wchodzi 11 powiatów ziemskich i jedno miasto na prawach powiatu – Opole.

3.1. Obiekty agroturystyczne w latach 2010-2018 na terenie województwa opolskiego

Jak pokazują dane zamieszczone w tabeli 2, liczba kwater agroturystycznych oraz pokoi na obszarze województwa opolskiego na przestrzeni lat systematycznie wzrastała. Najwięcej kwater agroturystycznych można znaleźć na terenie powiatu oleskiego (w 2018 roku było ich 4), z kolei największą liczbę pokoi do wynajęcia można znaleźć na obszarze powiatu nyskiego (8) oraz opolskiego (7). Na obszarze województwa opolskiego znajdują się powiaty, które w ogóle nie dysponują kwaterami agroturystycznym, są to: brzeski, kędzierzyńsko-kozielski, prudnicki oraz miasto Opole. Dysponują zaś one pokojami gościnnymi: powiat brzeski (1), kędzierzyńsko-kozielski (1), głubczycki (1), krapkowicki (1)

oraz prudnicki (1). Jak można zauważyć, województwo opolskie posiada małą liczbę obiektów agroturystycznych na tle całego kraju. W 2018 roku było łącznie 13 kwatery agroturystycznych, kiedy w Polsce 759, zaś pokoi 34, kiedy w Polsce było ich 3050. Z uwagi na brak danych dotyczących liczby pokoi gościnnych i kwatery turystycznych za lata 2010-2014, a także liczby kwatery agroturystycznych za lata 2010-2011 w podziale na powiaty, nie umieszczono ich w tabeli 2.

Tabela 2. Liczba obiektów agroturystycznych na terenie województwa opolskiego w latach 2010-2018

Nazwa	Kwatery agroturystyczne									Pokoje gościnne i kwatery agroturystyczne			
	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2015	2016	2017	2018
POLSKA	346	582	683	800	804	811	802	746	759	2 687	2 798	2 829	3 050
OPOLSKIE	5	5	5	13	16	16	16	13	13	29	29	25	34
Powiat brzeski	–	–	0	0	0	0	0	0	0	0	2	2	1
Powiat głubczycki	–	–	0	0	1	1	1	1	1	1	1	1	1
Powiat kędzierzyńsko-kozielski	–	–	1	1	1	1	0	0	0	1	0	1	1
Powiat kluczborski	–	–	0	0	1	1	3	2	2	1	3	2	2
Powiat krapkowicki	–	–	0	0	0	1	1	1	1	1	1	1	1
Powiat namysłowski	–	–	1	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2
Powiat nyski	–	–	0	2	2	1	1	1	1	8	8	6	8
Powiat oleski	–	–	1	3	4	4	4	4	4	4	4	4	5
Powiat opolski	–	–	2	4	4	3	3	2	1	6	6	4	7
Powiat prudnicki	–	–	0	0	0	0	0	0	0	1	1	1	1
Powiat strzelecki	–	–	0	1	1	2	1	0	1	2	1	0	2
Powiat m. Opole	–	–	0	0	0	0	0	0	0	2	0	1	3

Źródło: Opracowanie własne na podstawie [www 4].

Podsumowując, można stwierdzić, iż największą liczbą kwatery agroturystycznych na terenie województwa opolskiego dysponuje powiat oleski. Leży on w północno-wschodniej części województwa. Powiat w 42% składa się z lasów sosnowych, które tworzą kompleks Borów Stobrawskich. Niewątpliwym atutem powiatu są również czyste rzeki, takie jak Stobrawa, Proсна czy Budkowiczanka, które mają swój początek właśnie na terenie powiatu oleskiego [Kluczborsko-Oleska Lokalna Organizacja Turystyczna, 2005, s. 7]. Największą liczbą pokoi gościnnych dysponuje powiat nyski. Leży on w południowo-zachodniej części województwa. Powiat nyski jest zdecydowanie najbardziej turystycznym powiatem Opolszczyzny. Słynie z malowniczego położenia wśród Gór Opawskich, a także pojezierza Nysy Kłodzkiej, która jest swoistym magnesem przyciągającym turystów. Góry Opawskie stanowią idealne zaplecze do uprawiania turystyki gór-

skiej. Jeziora Nyskie oraz Otmuchowskie są dobrym miejscem do uprawiania sportów wodnych czy żeglugi. Na terenie powiatu znajduje się także Obszar Chronionego Krajobrazu Bory Niemodlińskie, a także liczne szlaki turystyczne, np. Szlak Kopernikowski czy Szlak Martyrologii Jeńców Wojennych. Powiat współpracuje również z sąsiadami w ramach euroregionu Pradziad, który jest atrakcyjny z uwagi na bogactwo walorów turystycznych [Starostwo Powiatowe w Nysie, 2017, s. 122-158].

3.2. Liczba miejsc noclegowych na terenie województwa opolskiego w latach 2010-2018

Po dokonaniu analizy tabeli 3 można zauważyć, że największą liczbę miejsc noclegowych w kwaterach agroturystycznych można znaleźć na terenie powiatu oleskiego, w 2018 roku było ich 66, zaś takowych miejsc nie znajdziemy w ogóle na terenie powiatów: brzeskiego, kędzierzyńsko-kozielskiego, prudnickiego oraz miasta Opola. Największą liczbę miejsc w pokojach oferują powiaty: opolski (219) oraz nyski (150). Najmniejszą liczbą miejsc w pokojach gościnnych dysponuje powiat krapkowicki (5). Województwo opolskie posiada małą liczbę miejsc w obiektach agroturystycznych na tle całego kraju; w 2018 roku było łącznie 185 miejsc w kwaterach agroturystycznych, kiedy w Polsce 13 048, zaś miejsc w pokojach 722, kiedy w Polsce 69 008. Jednakże można dostrzec tendencję wzrostową – w latach 2010-2018 w województwie opolskim liczba miejsc w kwaterach agroturystycznych wzrosła o przeszło 130%, w wartościach bezwzględnych jest to wzrost z 80 miejsc w kwaterach agroturystycznych w 2010 do 185 w 2018 roku. Podobną tendencję można zaobserwować w przypadku analizy miejsc w pokojach gościnnych i kwaterach agroturystycznych. Ich liczba wzrosła o przeszło 70%, w wartościach bezwzględnych jest to wzrost z 418 miejsc w 2015 do 722 w 2018 roku. Z uwagi na brak danych dotyczących liczby pokoi gościnnych i kwater turystycznych za lata 2010-2014, a także liczby kwater agroturystycznych za lata 2010-2011 w podziale na powiaty nie umieszczono ich w tabeli 3.

Podsumowując, można stwierdzić, iż podobnie jak w przypadku liczby kwater agroturystycznych, powiat oleski dysponuje największą liczbą miejsc noclegowych w kwaterach agroturystycznych. Największą liczbę miejsc w pokojach gościnnych oferuje powiat opolski. To obszar leżący w środkowej części województwa bogaty pod względem atrakcji turystycznych. Główną atrakcją są liczne szlaki turystyczne, a najpopularniejsze z nich to: Szlak Śląskich Kapliczek,

Szlak Trzech Jezior czy Droga Świętego Jakuba – Via Regia. Na terenie powiatu istnieje także dobrze rozbudowana sieć ścieżek rowerowych, np. trasy rowerowe Doliny Małej Panwi (gminy: Chrzastowice, Turawa, Ozimek), trasy rowerowe w Dobrzeniu Małym czy trasy rowerowe w gminie Popielów. Powiat opolski to również Jeziora Turawskie, które leżą niespełna 20 kilometrów na północ od Opola. Przyciągają one nieustannie rzeszę turystów.

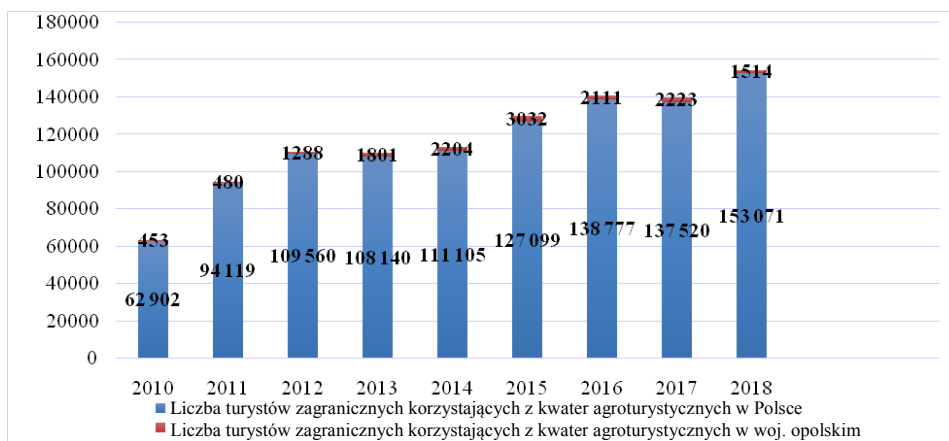
Tabela 3. Liczba miejsc noclegowych w obiektach agroturystycznych w województwie opolskim

Nazwa	Kwatery agroturystyczne									Pokoje gościnne i kwatery agroturystyczne			
	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2015	2016	2017	2018
POLSKA	5 672	9 281	11 124	12 771	12 810	13 351	13 526	12 837	13 048	56 682	60 302	63 239	69 008
OPOLSKIE	80	73	70	200	216	220	216	199	185	418	440	426	722
Powiat brzeski	–	–	0	0	0	0	0	0	0	0	54	54	40
Powiat głubczycki	–	–	0	0	11	11	11	11	11	11	11	11	11
Powiat kędzierzyńsko-kozielski	–	–	10	10	10	10	0	0	0	10	0	25	25
Powiat kluczborski	–	–	0	0	10	20	38	32	32	20	38	32	32
Powiat krapkowicki	–	–	0	0	0	12	12	12	5	12	12	12	5
Powiat namysłowski	–	–	10	28	23	23	28	23	29	23	28	23	29
Powiat nyski	–	–	0	23	23	16	14	14	14	122	117	95	150
Powiat oleski	–	–	10	33	56	59	56	67	66	59	56	67	82
Powiat opolski	–	–	40	97	73	49	47	40	20	100	100	70	219
Powiat prudnicki	–	–	0	0	0	0	0	0	0	12	14	14	20
Powiat strzelecki	–	–	0	9	10	20	10	0	8	20	10	0	29
Powiat m. Opole	–	–	0	0	0	0	0	0	0	29	0	23	80

Źródło: Opracowanie własne na podstawie [www 4].

3.3. Turyści korzystający z kwatery agroturystycznych na terenie województwa opolskiego w latach 2010-2018

Po dokonaniu syntezy rys. 2 można zauważyć, że liczba turystów, którzy skorzystali z kwatery agroturystycznych na terenie województwa opolskiego na przestrzeni badanego okresu, była zmienna. Najwięcej turystów skorzystało z kwatery agroturystycznych w 2015 roku, było ich 3032 i od tego czasu ich liczba systematycznie spadała. Porównując dane z 2015 i 2018 roku, ten spadek wyniósł przeszło 50%, w wartościach bezwzględnych jest to spadek z 3032 w 2015 do 1514 osób w 2018 roku. Na tle Polski województwo opolskie nie jest zbyt licznie odwiedzane przez turystów. W 2018 roku z kwatery agroturystycznych na terenie województwa opolskiego skorzystało 1514 osób, kiedy w Polsce 153 071.

Rys. 2. Turyści korzystający z kwater agroturystycznych na terenie województwa opolskiego w latach 2010-2018

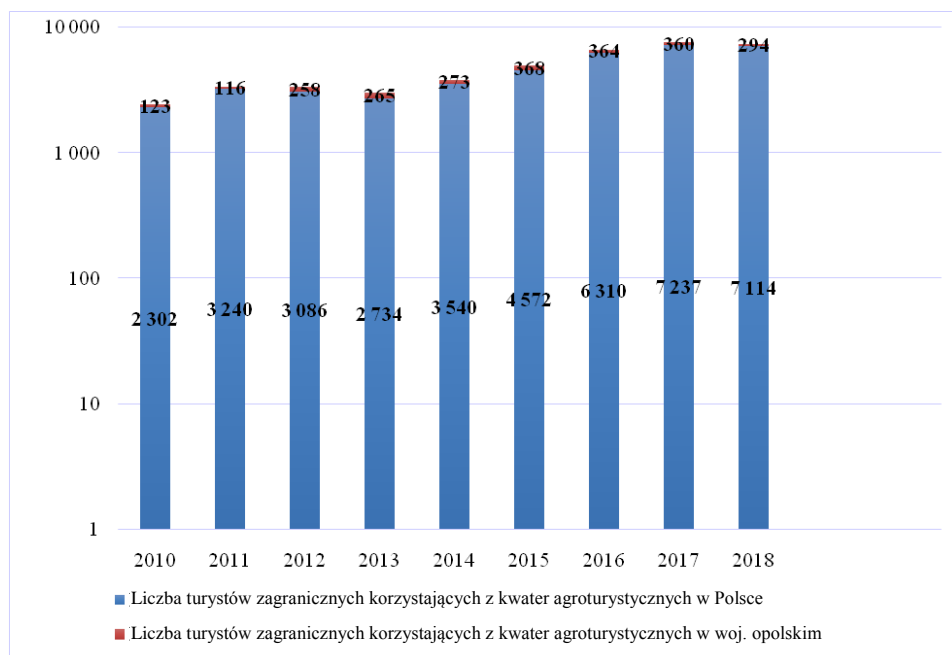
Źródło: Opracowanie własne na podstawie [www 4].

Na tę sytuację wpływ miało wprowadzenie od 1 kwietnia 2016 roku programu Rodzina 500 plus, który znacząco poprawił sytuację materialną polskich rodzin. Rok 2017 był pierwszym całorocznym okresem wypłaty tego świadczenia, w 2016 roku wypłata trwała 9 miesięcy. Pomoc w ramach programu do stycznia 2017 roku objęła niespełna 3,82 mln dzieci, do rodzin trafiło przeszło 19 mld zł [Ministerstwo Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej, 2017, s. 3]. Dodatkowo w Polsce od 2014 roku systematycznie spadało bezrobocie [www 2]. Społeczeństwo dysponowało większymi środkami finansowymi, dlatego też wybierało wypoczynek poza gospodarstwami agroturystycznymi, które jawiły się jako mniej atrakcyjne oraz stosunkowo tańsze. Warto jednak zaznaczyć, że agroturystyka z roku na rok zyskuje na atrakcyjności.

3.4. Turyści zagraniczni korzystający z kwater agroturystycznych na terenie województwa opolskiego w latach 2010-2018

Po zapoznaniu się z danymi zamieszczonymi na rys. 3 liczba zagranicznych turystów, którzy korzystali z kwater agroturystycznych na terenie województwa opolskiego, rosła nieprzerwanie w badanym okresie do 2015 roku, kiedy było ich 368. Od 2016 roku widać spadek liczby zagranicznych turystów, którzy korzystali z kwater agroturystycznych na terenie województwa opolskiego. Porównując rok 2010 do roku 2015, widać wyraźny wzrost liczby zagranicznych turystów korzystających z kwater agroturystycznych, procentowo wyniósł on

niespełna 200%, w wartościach bezwzględnych jest to wzrost z 123 do 368 osób. Porównując dane z 2015 roku do roku 2018, widać spadek liczby zagranicznych turystów korzystających w kwatery agroturystycznych o 20%, w wartościach bezwzględnych to spadek z 368 w 2015 roku do 294 w roku 2018. Jak można zauważyć, coraz większa liczba zagranicznych turystów odwiedza nasz kraj, wzrost widać od 2015 roku, kiedy to sytuacja polityczna i związany z nią spadek bezpieczeństwa w krajach popularnych destynacji (zamach w Tunezji) zmusiły turystów do szukania nowych miejsc wypoczynku. Spora grupa zagranicznych turystów oczekuje wysokiego standardu obiektów agroturystycznych, stąd spadek liczby osób, które korzystały z noclegów na terenie województwa opolskiego. Dodatkowo ekspansywna promocja ośrodków położonych blisko Opolszczyzny także wpłynęła na spadek odwiedzin zagranicznych turystów. Przede wszystkim była to intensywne promocja Wrocławia jako Europejskiej Stolicy Kultury 2016, Krakowa w kontekście Światowych Dni Młodzieży czy Warszawy oraz Gdańska. Z roku na rok coraz większą popularnością cieszą się krótkie wyjazdy, a te wymagają dysponowania odpowiednią siecią połączeń komunikacyjnych. Na tym gruncie największą bolączką województwa opolskiego jest brak lotniska międzynarodowego [Polska Organizacja Turystyczna, 2017, s. 3-6].

Rys. 3. Turyści zagraniczni korzystający z kwater agroturystycznych na terenie województwa opolskiego w latach 2010-2018

Źródło: Opracowanie własne na podstawie [www 4].

Województwo opolskie na tle danych dla całej Polski nie jest zbyt licznie odwiedzane przez turystów zagranicznych. W 2018 roku z kwater agroturystycznych na terenie województwa opolskiego skorzystało 294 zagranicznych turystów, kiedy w Polsce 7114. Na obszarze Polski widać wzrost liczby zagranicznych turystów korzystających z kwater agroturystycznych w badanym okresie. W 2010 roku było ich 2302, zaś w roku 2018 już 7115, czyli wzrost wyniósł przeszło 250%.

3.5. Wyzwania, z jakimi musi się mierzyć sektor agroturystyki na terenie województwa opolskiego

Agroturystyka zarówno na terenie województwa opolskiego, jak i całej Polski musi się mierzyć z wieloma wyzwaniami, które są związane przede wszystkim z pozostałymi gałęziami turystyki, które są bardzo dobrze rozwinięte. Zatem należy zidentyfikować te obszary, które są ważne z punktu widzenia zarówno klienta, jak i osoby prowadzącej gospodarstwo agroturystyczne, i poprawić je tak, aby stworzyć konkurencyjną ofertę usług agroturystycznych. Bez wątpienia w dobie cyfryzacji największym wyzwaniem dla agroturystyki na obszarze województwa opolskiego jest zaistnienie w Internecie poprzez stworzenie własnej, na bieżąco aktualizowanej strony internetowej, a także korzystanie z mediów społecznościowych. Wart zaznaczenia jest fakt, iż na przestrzeni lat coraz większa liczba mieszkańców województwa miała dostęp do szerokopasmowego Internetu. W 2016 roku województwo opolskie było na trzecim miejscu w Polsce pod względem dostępu gospodarstw wiejskich do szerokopasmowego Internetu. W 2016 roku w porównaniu do 2008 roku na obszarze województwa opolskiego wzrósł udział gospodarstw domowych, które posiadały dostęp do szerokopasmowego Internetu, z 62,2% w 2008 roku do 70,7% w 2016 roku [www 3]. Dobrze funkcjonująca baza, prowadzony kanał i strona internetowa pozwolą na dotarcie ze swoją ofertą do znacznie większej liczby potencjalnych odbiorców. Dodatkowo taka dobrze funkcjonująca baza jest także ważna dla potencjalnych klientów, dla których dostęp do szybkiego Internetu nie jest luksusem, lecz koniecznością.

Wyzwaniem jest także przekonanie, że rolnikom dysponującym dużymi gospodarstwami jest łatwiej pozyskać środki finansowe, które pozwolą na założenie czy zmodernizowanie istniejącego gospodarstwa agroturystycznego. Wsparcie finansowe było przyznawane w ramach Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich 2007-2013 w ramach działania – Różnicowanie w kierunku działalno-

ści nierolniczej. Unijne wsparcie mogło objąć nawet połowę poniesionych kosztów, ale nie więcej niż 100 tys. zł. W wyniku naborów w latach 2008-2011 na terenie województwa opolskiego zawarto 480 umów na łączną kwotę 39 485 234,79 zł [System Informacji Zarządczej ARiMR, 2016, s. 2].

Dla wielu osób, które chcą prowadzić gospodarstwo agroturystyczne, ogromnym wyzwaniem jest biurokracja; osoby te bardzo często nie posiadają odpowiedniego wykształcenia i są zmuszone zlecać prowadzenie dokumentacji innym, przez co zwiększają się im koszty prowadzonej działalności. Po dokonaniu analizy danych sporządzonej po ostatnim spisie powszechnym widać, że na terenie województwa opolskiego na wsi zwiększył się udział mieszkańców z wykształceniem zasadniczym zawodowym oraz gimnazjalnym i niższym. Bez wątpienia tę sytuację mogło poprawić uczestnictwo mieszkańców wsi w różnego rodzaju szkoleniach, które są formą kształcenia ustawicznego. Jednakże na terenie województwa jest bardzo niski udział osób, które brały udział w takiego typu inicjatywach, w 2011 roku wskaźnik dla opolskiego wyniósł 4,5%, zaś dla Polski 4,4% [Zarząd Województwa Opolskiego, 2018, s. 71].

Dużym wyzwaniem jest także wykreowanie produktów turystycznych, które będą charakterystyczne właśnie dla opolskich gospodarstw agroturystycznych. Dzięki takim działaniom możliwe będzie podniesienie atrakcyjności turystycznej województwa, a także podniesienie konkurencyjności opolskich gospodarstw agroturystycznych. Samo działanie wpisuje się w piąty cel strategiczny: nowoczesne usługi oraz atrakcyjna oferta turystyczno-kulturalna Strategii Rozwoju Województwa Opolskiego do 2020 [Urząd Marszałkowski Województwa Opolskiego, 2012, s. 110]. Na terenie województwa jest wiele dobrze rozpoznawalnych produktów turystycznych, np. Góra Świętej Anny, Zamek w Mosznej, JuraPark w Krasiejowie czy Zamek Piastów Śląskich w Brzegu. Są to produkty dobrze znane zarówno w samym województwie, jak i poza nim. Wykreowanie unikalnego produktu agroturystycznego, który będzie dostępny tylko na terenie województwa opolskiego, wpłynie na poprawę konkurencyjności opolskich gospodarstw agroturystycznych.

Podsumowanie

Przeprowadzona analiza wykazała, że na terenie województwa opolskiego występuje małe natężenie ruchu turystycznego. Pomimo tego agroturystyka na obszarze tego województwa rozwijała się w badanym okresie, o czym świadczą analizowane powyżej wskaźniki: liczby obiektów agroturystycznych, liczby miejsc

w obiektach agroturystycznych czy liczby turystów korzystających z noclegów zarówno krajowych, jak i zagranicznych. Najwięcej kwater agroturystycznych można było znaleźć na terenie powiatu oleskiego w 2018 roku (było ich 4), największą liczbę pokoi do wynajęcia na obszarze powiatu nyskiego (8) oraz opolskiego (7). Największą liczbę miejsc noclegowych w kwaterach agroturystycznych oferował powiat oleski, w 2018 roku było ich 66, zaś największą liczbą pokoi dysponowały powiaty: opolski (219) oraz nyski (150). W 2018 roku z kwater agroturystycznych w województwie opolskim skorzystało 1514 turystów, kiedy w Polsce było ich 153 071. Zaś z kwater agroturystycznych skorzystało 294 zagranicznych turystów, kiedy w Polsce było ich 7114.

Agroturystyka na terenie województwa opolskiego rozwija się nieco wolniej niż na terenie naszego kraju. Jednakże po dokonaniu analizy badanego okresu można zauważyć zwiększającą się liczbę turystów krajowych i zagranicznych, którzy coraz chętniej korzystają z bazy noclegowej oraz oferty opolskich gospodarstw agroturystycznych. Dzięki efektywniejszemu zarządzaniu marketingowemu oraz promocji województwo opolskie będzie mogło w pełni wykorzystać swoje walory przyrodnicze. W dobie cyfryzacji to właśnie elektroniczny przepływ informacji jest najszybszym, a zarazem najskuteczniejszym przekazywaczem ofert turystycznych, dociera bowiem do ogromnej grupy potencjalnych odbiorców w tym samym czasie. Bez wątplenia nieoceniona będzie także profesjonalna pomoc w zakresie skutecznej promocji, sprzedaży usług czy też szkoleń z zarządzania marketingowego, jak również podejmowania coraz większej liczby inicjatyw, które będą dotyczyły infrastruktury, zagospodarowania terenu czy działań administracyjnych. Dzięki harmonijnemu połączeniu wszystkich wyżej wskazanych elementów możliwe będzie stworzenie produktu agroturystycznego charakterystycznego dla regionu opolskiego, co pozwoli na przyciągnięcie większej liczby turystów oraz zwiększenie liczby osób pracujących w agroturystyce.

Literatura

- Balińska A., Sieczko A., Zawadka J. (2014), *Turystyka, wybrane zagadnienia*, Difin, Warszawa.
- Cymańska-Garbowska B., Steblik-Właźlak B. (2015), *Podstawy turystyki*, WSiP, Warszawa.
- Dębniwska M., Tkaczuk M. (1997), *Agroturystyka, koszty, ceny, efekty*, Poltext, Warszawa.

- Gaworecki W. (2007), *Turystyka*, Polskie Wydawnictwo Ekonomiczne, Warszawa.
- Gołembski G. (1998), *Przedsiębiorstwo turystyczne w gospodarce wolnorynkowej*, Wydawnictwo Akademii Ekonomicznej, Poznań.
- Kluczborsko-Oleska Lokalna Organizacja Turystyczna (2005), *Gościnnie Ziemia Kluczborsko-Oleska zaprasza...*, <http://www.kolot.pl/foldery/goscinna.htm> (dostęp: 30.03.2020).
- Kotler P. (1994), *Marketing Management. Analysis, Planning, Implementation and Control*, Prentice Hall, Englewood Cliffs.
- Kurtyka I. (2010), *Agroturystyka jako forma przedsiębiorczości na terenie parku krajozbrazowego Dolina Baryczy*, „Acta Scientiarum Polonorum”, nr 9(2), s. 111-119.
- Majewski J. (1994), *Turystyka konwencjonalna i alternatywna agroturystyka*, „Rynek Turystyczny”, nr 7, s. 12-15.
- Majewski J., Lane B. (2003), *Turystyka wiejska i rozwój lokalny*, Fundacja Edukacji dla Demokracji, Warszawa.
- Medlik S. (1995), *Leksykon podróży, turystyki i hotelarstwa*, Wydawnictwo Naukowe PWN, Warszawa.
- Michałowski K. (2008), *Podstawy zarządzania turystyką*, Wydawnictwo Wyższej Szkoły Ekonomicznej, Białystok.
- Michałowski K., Ziółkowski R. (2002), *Zarządzanie turystyką*, Wydawnictwo Politechniki Białostockiej, Białystok.
- Ministerstwo Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej (2017), *Raport Rodzina 500 +*, <https://www.gov.pl/web/rodzina/raport-rodzina-500-plus-stan-na-31-stycznia-2017-r> (dostęp: 30.03.2020).
- Plichta M., Szydłowska L. (2007), *Miejsce agroturystyki na tle innych produktów turystycznych* [w:] G. Ciepiela, J. Sosnowski (red.), *Agroturystyka – moda czy potrzeba*, Monografie nr 8, Wydawnictwo Akademii Podlaskiej, Siedlce.
- Polska Organizacja Turystyczna (2017), *Analiza rynków za rok 2016 objętych działaniami zagranicznych ośrodków Polskiej Organizacji Turystycznej*, https://www.pot.gov.pl/index.php?option=com_rubberdoc&view=doc&id=5948&format=raw (dostęp: 30.03.2020).
- Sawicki B., Mazurek-Kusiak A. (2008), *Charakterystyka turystów oraz ich preferencje wyboru usług agroturystycznych* [w:] S. Bosiacki (red.), *Gospodarka turystyczna XXI wieku. Problemy i perspektywy rozwoju w skali regionalnej i lokalnej*, Akademia Wychowania Fizycznego im. Eugeniusza Piaseckiego, Poznań.
- Sawicki B., Mazurek-Kusiak A. (2010), *Agroturystyka w teorii i praktyce*, Uniwersytet Przyrodniczy, Lublin.
- Sikora J. (1999), *Organizacja ruchu turystycznego na wsi*, WSiP, Warszawa.
- Starostwo Powiatowe w Nysie (2017), *Powiat nyski – harmonia życia, kultury i biznesu*, http://www.powiat.nysa.pl/nysa_sp/web/uploads/pub/pages/page_106/text_images/Powiat%20Nyski.pdf (dostęp: 30.03.2020).

- System Informacji Zarządczej (2016), https://www.arimr.gov.pl/fileadmin/pliki/wdrazane_programy_sprawozdania/PROW_2007-2013/Roznicowanie/27012016_Roznicowanie_7-13.pdf (dostęp: 29.03.2020).
- Sznajder M., Przezbórska L. (2006), *Agroturystyka*, Polskie Wydawnictwo Ekonomiczne, Warszawa.
- Urząd Marszałkowski Województwa Opolskiego (2012), *Strategia Rozwoju Województwa Opolskiego*, <https://budzet.opolskie.pl/wp-content/uploads/2017/02/Strategia-Rozwoju-Wojew%C3%B3dztwa-Opolskiego-do-2020-r..pdf#page=38&zoom=auto,-171,346> (dostęp: 30.03.2020).
- Urząd Marszałkowski Województwa Opolskiego (2017), *Województwo opolskie – stan i trendy rozwojowe. Raport za okres 2008-2015*, <https://www.opolskie.pl/wp-content/uploads/2017/07/Raport-DRP-o-rozwoju-spo%C5%82-gosp-przestrz-OST.pdf> (dostęp: 30.01.2020).
- Urząd Marszałkowski Województwa Warmińsko-Mazurskiego (2016), *Strategia Rozwoju Turystyki Województwa Warmińsko-Mazurskiego do roku 2025*, <https://bip.warmia.mazury.pl> (dostęp: 31.03.2020).
- Ustawa z dnia 24 listopada 2017 r. o imprezach turystycznych i powiązanych usługach turystycznych. Dz.U. 2017, poz. 2361.
- Ustawa z dnia 26 lipca 1991 r. o podatku dochodowym od osób fizycznych. Dz.U. 1991 Nr 80, poz. 350 z późn. zm.
- Ustawa z dnia 6 marca 2018 r. Prawo przedsiębiorców. Dz.U. 2018, poz. 646.
- Wojciechowska J. (2009), *Procesy i uwarunkowania rozwoju agroturystyki w Polsce*, Wydawnictwo Uniwersytetu Łódzkiego, Łódź.
- Wojciechowska J. (2018), *Agroturystyka, signum turystyki i obszarów wiejskich*, Polskie Wydawnictwo Ekonomiczne, Warszawa.
- Zarząd Województwa Opolskiego (2018), *Diagnoza wyzwań, potrzeb i potencjałów obszarów/sektorów objętych RPO WO 2014-2020*, https://rpo.opolskie.pl/wp-content/uploads/Za%C5%82acznik_1_Diagnoza_luty-2018.pdf (dostęp: 29.03.2020).
- [www 1] <https://stat.gov.pl> (dostęp: 28.01.2020).
- [www 2] <https://stat.gov.pl/obszary-tematyczne/rynek-pracy/bezrobocie-rejestrowane/stopa-bezrobocia-rejestrowanego-w-latach-1990-2020,4,1.html> (dostęp: 30.03.2020).
- [www 3] <https://www.opolskie.pl/wp-content/uploads/2017/06/dost%C4%99p-do-Inter-netu-w-godp.-dom..pdf> (dostęp: 29.03.2020).
- [www 4] Bank Danych Lokalnych, <https://bdl.stat.gov.pl/BDL/start> (dostęp: 19.01.2020).

THE AGRITOURISM FARM MARKET IN THE OPOLSKIE VOIVODESHIP IN THE YEARS 2010-2018

Summary: The main considerations of the article focus on presenting the changes that have taken place on the agritourism farm market in the years 2010-2018 in the Opolskie Voivodeship. The presented considerations and research results are based on a critical analysis of the literature related to the topic of agritourism, as well as comparative analysis of available data, including statistical data in the field of this issue. After introducing the essence of agritourism and the conditions that favor its development, the content related to managing agritourism farms was also presented to make more effective and efficient use of its potential. The article also presents challenges that the agritourism sector has to face in the Opolskie Voivodeship.

Keywords: tourism, agritourism, Opolskie Voivodeship.